Η έννοια των αξιών στη γονεϊκότητα και στη θεραπεία παιδιού και εφήβου

Αθηνά Παπαγεωργίου
Ινστιτούτο Έρευνας και Θεραπείας της Συμπεριφοράς

Η Θεραπεία Αποδοχής και Δέσμευσης (ΘΑΔ) αναδεικνύει τις αξίες ως κεντρικό άξονα κατανόησης, ρύθμισης και βελτίωσης της συμπεριφοράς, τόσο στη γονεϊκότητα όσο και στη θεραπεία παιδιών και εφήβων. Οι αξίες ορίζονται ως επιλεγμένες, προσωπικά σημαντικές κατευθύνσεις ζωής και βαθιές επιθυμίες που κινητοποιούν και προσδίδουν νόημα στη δράση του. Σε αναπτυξιακό επίπεδο, η διερεύνηση και η σταδιακή διαμόρφωση των αξιών διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία. Στην παιδική ηλικία υποστηρίζεται κυρίως μέσα από τη σχέση με τον γονέα και τη μοντελοποίηση συμπεριφορών, ενώ στην εφηβεία συνδέεται πιο άμεσα με διεργασίες όπως η διαμόρφωση ταυτότητας, η αυτονόμηση και η ενίσχυση της αίσθησης συνοχής του εαυτού. Παράλληλα, για τους γονείς, οι αξίες λειτουργούν ως πλαίσιο νοηματοδότησης του γονεϊκού τους ρόλου, επηρεάζοντας τη στάση, τις επιλογές και τον τρόπο ανταπόκρισης στις ανάγκες του παιδιού και του εφήβου, ιδιαίτερα σε συνθήκες αβεβαιότητας ή συναισθηματικής έντασης. Στη θεραπευτική πράξη, η αποσαφήνιση αξιών ενισχύει την αυτογνωσία και την κατευθυνόμενη δράση παιδιών και εφήβων, διευκολύνοντας τη δέσμευση στη θεραπεία. Αντίστοιχα, η διερεύνηση των γονεϊκών αξιών στη θεραπευτική διαδικασία συμβάλλει στη μείωση της αντιδραστικότητας και στην ενίσχυση μιας πιο συνεπούς γονεϊκής στάσης, ευθυγραμμισμένης με τις προσωπικές αξίες. Η παράλληλη εργασία με τις αξίες και των δύο πλευρών συμβάλλει στην ενίσχυση της θεραπευτικής συμμαχίας, στη μείωση των συγκρούσεων και στην ενεργό εμπλοκή της οικογένειας. Η θεραπευτική αξιοποίηση των αξιών ως κοινού πλαισίου αναφοράς μπορεί να λειτουργήσει ως μηχανισμός γεφύρωσης, προάγοντας την κατανόηση, την ψυχολογική ευελιξία και τη βελτίωση της επικοινωνίας με πιο λειτουργικές μορφές αλληλεπίδρασης μεταξύ γονέων και παιδιών. Η ομιλία αναδεικνύει πώς μια αξιακά καθοδηγούμενη προσέγγιση μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της θεραπευτικής έκβασης και αποτελεσματικότητας αλλά και στην ενίσχυση της λειτουργικότητας ενός οικογενειακού συστήματος.